

„Murfaari“ ja „mummu.“

Muistelmia.

Sanotaan, että vanhuksessa ja lapsessa on jotain jumalallista, sentähden että toinen on niin vasta lähtenyt Jumalan kädestä, toinen Hänen luokseen pian palajaa. Molemmissa on myöskin jotain liikuttavaa ja samalla kunnioitusta herättävää. Samoin kuin lapsi avuttomuudessaan, välittömyydessään ja lapsellisessa viattomuudessaan elää omaa salattua elämäänsä omassa maailmassaan, samoin vanhus, joka elämänsä on vaeltanut Jumalan kasvojen edessä, elonsa illalla ikäänkuin irtaantuu tästä maailmasta, sen puuhista ja pyrinnoista, kasvaakseen ja varttuakseen siinä sisäisessä elämässä, joka on salattua Jumalassa. Tuo yhteys Jumalan kanssa kasvattaa vanhuksessa lapsen mieltä. Hänestä tulee lapsi uudelleen, — lapsi suhteessaan Jumalaan, mutta lapsi myös avuttomuudessaan ja heikkoudessaan ja usein myös lapsi „lapsellisuudessaan“.

Me lastenlapset, me muistamme murfaarin ja mummun valkohapsisina vanhuksina, elämän kokemuksista rikkaina, tyyninä ja arvokkaina, hiljaisen rauhan ympäröiminä. Kuinka hyvin voinkaan mieleeni palauttaa kumaraselkäisen, valkopartaisen, vielä vanhanakin komeapiirteisen murfaarini kuvan! Meille lastenlapsille hän oli pelkkää hyvyttä ja päivänpaistetta. Muistan, mikä riemu syntyi lapsijoukossa, kun murfaari ja mummu tulivat vieraisille. Jo eteisessä murfaari usein meidät turkkinsa sisään sulki, ja aina hän muisti lastenkamariin käydä. Ei jäänyt pieninkään osatomaksi hänen huomaavaisuudestaan. Herttaisimmat hymyilyt hän osakseen

sai ja hellimmät nimitykset. „Söta sötan“, jota tavallisesti seurasi pari tuttua, leikkisää naksauttelua kielellä, lienee meillä kaikilla muistissa säilynyt. Ja entä se sievä „nuuskurasia“! Se ja murfaari kuuluivat eroittamattomasti yhteen. On kuin näkisin murfaarin sitä helistelevän lapsijoukon ympäröimänä, joka iloisessa jännityksessä odotti sen aukenemista. Pieni nakutus kanteen oli kuin taikatemppu, joka rasian aukaisi. Pastillia ja lakritsia se sisälsi, ja yhtä usein rasian sisällys taisi lasten suuhun joutua kuin omistajansakin.

Minulla oli ilo koulutyttönä saada asua murfaarin ja mummun luona. Hyvä siellä oli olla. Kuinka ystävällinen olikaan murfaarin jokapäiväinen „go'moron, go'moron“. Usein hän istahti pöytäni viereen, jonka ääressä läksyjäni luin, ja säällillä päivitteli sitä läksyjen ja vieraiden kielen moninaisuutta, joita minun lapsi-raukan täytyi oppia.

Siihen aikaan alkoi muisti vanhukselta jo hiukan huonontua. Varsinkin nimiä oli hänen vaikea muistaa. Paperiliuskalle oli hänellä merkittynä muutamia erikoisempia nimiä. Toisinaan hän taas leikillään muutteli niitä. Väliin hänen mielestään minun nimeni olisi pitänyt olla „Smirnoff“, väliin taas „Primus“ tai muuta sentapaista. Sitten hän sydämellisesti nauroi omille keksinnöilleen.

Vanhuuden päivänsä murfaari vietti usein lukemalla, mutta ruumiillistakin työtä hän teki, niin kauan kuin voimat riittivät. Puuvajassa hääääminen oli hänen lempityötänsä. Itse murfaari puut pilkkoi ja pinosi, ja järjestys oli malli-

kelpoinen. Itse hän myös „praasut“ laittoi ja olikin mestari siinä. Minutkin hän kutsui oppia saamaan. Langan keriminen ja paperin leikkaaminen olivat myös hänen ajanvietettään vanhoilla päivillä.

Laulua ja soittoa murfaari rakasti. Iltaisin Anni-täti usein hänen lempilaulujaan lauloi soittokoneella säestäen. Useimmat niistä olivat Ahnfeltin lauluja. Hartaana ja vakavana murfaari istui ja kuunteli. Mutta juhlahetkiä olivat kodissa ne hetket, jolloin mummu otti kitaransa ja sointuvalla, vaikka heikolla äänellään lauloi jonkun vanhan rakkaan laulun, sormien hiljaa näppäillessä kieliä. Silloin usein tapahtui, syvimmän hartauden vallitessa, että kyynel toisensa jälkeen alkoi hiljaa vieriä murfaarin poskia pitkin valkoiselle parralle. Oli liikkuttavaa nähdä nuo kaksi yhdessä herraantunutta vanhusta niin toisiinsa sulautuneina. Mitä toinen tunsi, sen tunsi toinenkin, ja kyyneleet puhuivat sanatonta kieltään.

Murfaarin viime kerran sairastuessa asuivat hän ja mummu isäni kotitalossa. Se sairaus ei ollut varsinaista tautia. Se oli elämän voimain sammumista. Lapsellisesti Jumalaan turvaten nukkui vanhus viimeiseen uneensa.

Mummu säilytti sielunvoimansa loppuun asti. Murfaarin ja mummun kodissa oli sittenkin mummu se, joka siihen „hengen“ loi. Mikä järjestys siinä valitsikaan, mikä siisteys ja puhtaus ja samalla yksinkertaisuus ja arvokkuus! Elämä siellä oli niin hiljaista ja tasaista. Tuli vieras sinne minä aikana hyvänsä, ei hän koskaan huomannut häiritsevänsä talon väkeä. Yhtä hyvän kohtelun sai köyhä kuin rikaskin. Kaikille riitti mummulla aikaa. Hän oli järkevä ja käytännöllinen, ja moni varmaan sai häneltä hyvän neuvon pulaansa. Muistissani on säilynyt monta pientä opetusta, jotka mummu antoi. Hän teki sen aina omalla vakavalla, hienotunteisella tavallaan, niin ettei siihen voinut loukkaantua. Minusta tuntuu, että mummu ihmisellisesti tunsi ja ymmärsi elämää ja osasi sitä nuortenkin silmillä katsoa. Siksi niin avoimesti saattoi hänen kanssaan keskustella milloin mistäkin asiasta.

Suora ja totuudenmukainen hän oli, ilman mitään teeskentelyä, ja kaiken takana huomasi aina jumalanpelvon ja halun tehdä oikein. Kuinka hän tahtoi karttaa kaikkea, mikä hänestä tuntui turhalta ja joutavalta, osoittaa seuraava pieni tapaus. Mummu oli luonamme Haukiputaalla, ja eräänä päivänä, kun me nuoret olimme lauleskelleet sitä ja tätä, tuli puheeksi, että „muster Maijukin“ runoili. Me lapset innostuneina mummun ympärillä tiedustelevaan, muistaako hän yhtään noista runoista. Hän muisti yhden, — sievän, puhdas-henkisen, kansanlaulua muistuttavan runon, joka loppui säkeisiin:

„Sinisiä sitten aina kannan,
Sinisilmäll' minä itsen' annan“.

Me kirjoitimme sen muistiin mummun sanelun mukaan ja opettelimme sitä ulkoa. Vähän ajan perästä mummu kävi hyvin hiljaiseksi ja harvasanaiseksi, ja ennen pitkää hän sanoi: „Ehkä olen tehnyt väärin opettaessani teille tuolaista. Koettakaa unhottaa koko laulu“.

Mummu rakasti luonnon kauneutta. Haukiputaalle hän aina mieluummin tuli laivalla, nauttiakseen enemmän matkastaan. Ja kukkia hän rakasti ja metsää ja lintujen laulua.

Ahkeraan mummu viljeli Jumalan sanaa, ja usein hän sitä puhui muillekin. Varoituksen ja rohkaisun sana hänellä usein oli antaa meille, kun lähdimme kodistamme. Rakkaana muistona mummulta on minulla myös virsi: „Mun sielun, vallita suo Herran ja turvaa Isänsä rakkaaseen“. Maatessaan viimeisellä sairavuoteellaan hän sen minulle antoi, pyydettyään, että ensin laulaisin sen hänelle. „Se on tarpeen elämän matkalla. Ota se muistoksi minulta“, näin hän sanoi, ja taisi se kerta olla viimeinen, jolloin hän minulle puhui.

Todellisia olivat kyyneleet, vilpitiön oli kaipaus, kun rakas mummumme haudan lepoon saatettiin. Hän rakasti meitä lastenlapsia, me tunsimme sen. Ja me puolestamme rakastimme ja kunioitimme häntä, ja me siunaamme hänen muistoaan.

Ester Launis.

